

תורה אור

- ↑ ונתן הבהן מן הדם על קרנות מזבח קטרת הסמים לפני ידוהא אשר באהל מועד ואת כל דם הפר ישפך אל יסוד מזבח העֶלָה אשר פתח אהל מועד: ויקרא ד, ז
- ↑ ולקח מלא המזחקה גִּחְלִי אש מעל המזבח מלפני ידוהא ומלא חֲפָנָיו קטרת סמים דָּקָה וְהִבִּיא מִבֵּית לַפָּרֶכֶת:

- ↑ ויקרא טו, יב
- ↑ וַתֵּת אֶת הַדִּבִּיר בֵּין אֹהֶל מוֹעֵד וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ וַתֵּת שָׁם קִיבֹ: שְׁמוֹת מ, ז
- ↑ וְאֵת מִזְבַּח הָעֹלָה שָׁם פָּתַח מִשְׁכַּן אֹהֶל מוֹעֵד וַעֲלֶה עֲלָיו אֶת הָעֹלָה וְאֵת הַמִּנְחָה כַּאֲשֶׁר צִוִּיתָ יְדוּהָ אֶת מֹשֶׁה: שְׁמוֹת מ, כט

גליון הש"ס

תוס' ד"ה חא וכו' ושטא ס"ל ב"רם בלי. ק"ל הא ר' יוסי ק"ל בשמעתין דכתיב מוצח צפון ואפ"ה ק"ל כנתיב ספ"ה דכלים דלחן נכנסין שלא רחוק מן אוהל ולמוצח וכו':

מוסף רש"י

קדושת אולם והיכל הדא הדא. ואולם נמי אהל מועד מקרי (וימא טז:) באמצע העזרה. כנגד הפמחוס: עשר אמות כנגד פתחו של היכל. י' אמצעים על רחבו: ואת עשרה אמה מיכן. כנגד ה' אמות העתים תללם ההיכל מן המזוזה ולצפון. שהיו תללם מהיכל כ' אמה רחב וכנגד ו' של עובי כותל צפונים על היכל וכן לדרום. נתלם רחבו של מוצח ממוצחם כנגד היכל וסמליו (שם טז, טז):

שיטת מקובצת

ונוקמה כרבי יוסי ושמעון. נלומד למתן בן (למחמקה) [לחוקקין] דלא כר' יוסי דשמענא ליה דלמחר כל הניטל בפנים כו' כיון דלא כהמה [קנן] לזכות סיעתא דרביי מהנא דלילא למקדן לה' יוסי דטעילה מוצח בצפון קאי, איכ' כ' אוקמת כר"י ובתמולע מוכל לומר דקסבר חז"ן בצפון וחז"ן בדרום. ומשני משום דר' יהודה כו' ואפ"ה דר' יוסי איירי בנטיילס כו' נימא דלביע' אית ליהו האו סבירא דרבי יוסי דר' אמהה אלינא דביע' [נוסי דרש"י של חזחריה:] ורב שריבא אבד' ברי' כלומר הא ודאי דדייקקין מיניה דטעילה מוצח בצפון קאי ור' יוסי דאיירי בנטיילס בפנים איט שניה אותה בתייתא [ולא] הוון סיעתא לה' יוסתן אלא לר' יוסי הגלילי היא, וסבר דכל הניטילס דרבי' אית ליה (נוסי דרש"י של חזחריה):

נח:

רבי יוסי היא. וא"ת מי מצינת מוקמת לה לסדר תמיד כר"י הא מנן בסוף מסכת תמיד (דף נג.) עירן לתוך של זהב ונתפזר ממנה קצ גחלים ולרבי יוסי היה מתפזר יותר כדמתן פרק טרף בקלפי (יומא דף מג.): רבי יוסי אומר בכל יום לשל שלשת קצין וי"ל נהי דהא דלא כרבי יוסי הך כרבי יוסי אחיא שפיר ולא דמי להא דדייקקין בפ"ק דיומא (דף טז:) וא"י ס"ד מדות רבי יהודה היא כו': קדושת היבץ ואוילם **הדא היא**. וש"ס מסופק בכל מקום לעיל ספ"ק (דף יד.) וציומא פ' טרף בקלפי (דף מד:) וצריש עירוצין (דף ג.): **הא מני ר' יוסי הגלילי** היא. הוה מני למימר רבי אלעזר [א] היא דלמחר לקמן בפירקין (דף סג:) דקסבר כוליה מוצח בצפון קאי וא"ת דמשמע הכא דמאן דלית ליה כוליה מוצח בצפון קאי הוי כיוור צין אהל מועד וצין המוצח ובתוספתא פרק קמא דכלים נכנסים [א] צין האולם ולמוצח שלא רחוק ידים ורגלים [א] ותכמיס אומרים אין נכנסין * ושטא סבר לה כרבי מאיר דלמחר נכנסין:

בדרום חד סרי בעי למיתי [א] ואלא קסבר קדושת היכל ואולם הדא מילתא [א] היא שית בעי למיתי אלא לאו משום דקסבר כוליה מוצח בצפון קאי והני ארבע אמות אמה יסוד ואמה סובב ואמה מקום קרנות ואמה מקום רגלי הבהנים דכי מסגו לקמיה טפי תו ליכא פתח אמר רב אדא בר אהבה הא מני רבי יהודה היא [א] דתניא ר"י אומר מוצח ממוצע ועומד באמצע העזרה ושלישים ושתיים אמות היו לו עשר אמות כנגד פתחו של היכל אחת עשרה אמה מיכן ואחת עשרה אמה מיכן נמצא מוצח מכוון כנגד היכל [א] סוף סוף לרבי יהודה חד סרי בעי למיתי ואי [א] קסבר קדושת היכל ואולם הדא מילתא [א] היא שית בעי למיתי מי סברת הני ארבע אמות בהדי אמה יסוד ואמה סובב ארבע אמות בר מאמה יסוד ואמה סובב ונוקמה כרבי יוסי ובממוצע משום דרבי יהודה שמענא ליה ממוצע בהדיא ורב שרביא אמר הא מני רבי יוסי הגלילי היא דתניא^[א] רבי יוסי הגלילי אומר בתוך שנאמר וַתֵּת אֶת הַכִּיּוֹר בֵּין אֹהֶל מוֹעֵד [א] (ב) וגומר וַיָּאֵת [א] פשטין דלר' יוסי כוליה מוצח בצפון קאי: ומאי קסבר. שקבץ למשיכת המערכה מן הקרן ד' אמות קאי. ומשיכת ד' האמות לקרבה כנגד הפתח הוא בל: כ"ז אמום צעי למיסי. ולמשוך מקרן מערבית דרומית ולצפון וחוץ לאותן כ"ז אמות סידור [א] המערכה שהרי הפתח באמצע העזרה היה ועשרה אמות רוחבו וחמשה [א] בצפון וה' בדרום וכיוון שהמוצח בדרום נמצא שאין ממנו לפני הפתח אלא ה' אמות ^[א] צפוניות [א] שלו שכלה [א] כנגד אמצע הפתח נשארו לו מלבץ [אמרות] שלו כ"ז ואת כולן אמה כצ"ח למשוך המערכה מכנגד קרן יסוד המוצח הדרומי ולצפון קודם שהגיע לפתח: וא"נ קסבר קדושם היכל ואולם הדא הוא. ומשמגיע כנגד פתח האולם קרינן לפני ה' ופתח האולם עודף [א] לכל רוח על פתח ההיכל ה' אמות לכל דא שהיה רחבו כ' אמות כדמתן במסכת מדות [פ"ג מ"ו] כ"צ צעי מיימית: ואי נמי קסבר חליו. של מוצח בצפון וחז"ן בדרום ובלא למושכה עד כנגד ההיכל [א]: חד סרי צעי מיימית. שהרי ט"ו אמותיו בדרום נמצאו מהן י"א [אמרות] מוזית דרומית של פתח ולדרום: ואי נמי קדושם היכל ואולם הדא היא שים מיימא צעי למימתי אלא. על כרחק לא משכחת לה שמהא משיכת ד' אמות הללו לקרב כנגד הפתח אלא נתן לך מדה בשיעור [א] שלא תמשכנה יותר מכאן שכל מה שאתה יכול לקרבה אלל קרן דרומית הוי מקרבה ובכך אתה מכוונה כנגד הפתח [א] וד' אמות הללו ע"כ הוא מושכה לצפון לפי שאין לו מקום לסדר עליהן וקסבר [א] כוליה בצפון קאי ואין ממנו לפני הפתח אלא חמשה דרומיות ^[א] ומהן אמה יסוד ואמה סובב ואמה מקום הקרן ואמה הילוך לכהניס המסדרין את המערכה ומקיפין צין קרן למערכה ואין לו מקום לסדר ולימךד שיסדר חוזה להן מיד כדי שמהא אמה מן המערכה כנגד הפתח כדי מסגי לצפון טפי מו ליכא פתח: אמר רב אדא בר אבהו. לעולם לא תידרוק מינה לרבי יוסי בצפון [א] קאי אלא (אימא) רבי יהודה היא דלמחר חז"ן בצפון וחז"ן בדרום, עשר אמות אמצעיות שלו היו כנגד פתחו של היכל וי"א אמות מוזית [א] היכל ולצפון וכנגדן לדרום נמצא מכוון כנגד רוחב חללו של היכל ועובי תכליו שההיכל חללו כ' אמה ועובי של [א] כותל ו' אמות והכי תנן לה במסכת מדות [פ"ד מ"ו]: סוף סוף. כדאקשינן לעיל: צר מאמה יסוד ואמה סובב. ומלמעלה בראש המוצח קחשיב ליה [א] ונמצא לפני הפתח שהרי נמשך ו' אמות ולא הוכירו ד' אמות אלו אלא לקרצן לפתח דצציר מהכי לאו כנגד הפתח הוא: ונוקמה כר' יוסי באמצע [א]. למה לך למשקלה מרבי יוסי דשמעת ליה דלמחר אין ניתנין אלא בסמוך שאין לפנים מכדי [א] להיסתר דוקיא דרבי זירא קא אחית דבעי למידק מיניה לרבי יוסי דכוליה מוצח בצפון קאי אימא [א] הכי לעולם קסבר חז"ן בדרום וחז"ן בצפון ומי סברת בזהי אמה יסוד כו'. ומשני עלמא אית ליה: ורב שרביא אמר. ד' אמות דקתני בזהי אמה יסוד ואמה סובב קאלמר ודוק מינה כדקאמרת דמוצח בצפון קאי ומיהו לרבי יוחנן לא תסייעיה מינה דנימא רבי יוסי בן חלפתא היא משום דשמעינן ליה דאיירי בנטיילין וניתנין צחוך וניתנין בפנים הא כולי לעלמא אית ליה: ורב שרביא אמר. ד' אמות דקתני בזהי אמה יסוד ואמה סובב קאלמר ודוק מינה כדקאמרת דמוצח בצפון קאי שמעת ליה דלמחר לא תוקמה דללמא כרבי יהודה ס"ל [א]: מסוך שנאמר. בכיור צין אהל מועד וצין המוצח וכתוב אחד אומר [א]

קדשי קדשים פרק שישי זבחים

רבי יוסי היא דמציא רבי יוסי אומר זה סימן. צידך כל הניטל מצפנים לינתן צחוך. ולקמיה מפרש מאי ניהו: אינו נוטן אלא בסמוך שאין לפניס. אינו ניתן צחוך על המוצח החיצון אלא בסמוך לצד פנים שאין במוצח החיצון מקום הסמוך ^[א] רבי יוסי אומר זה סימן כל הניטל בפנים לינתן צחוך אינו נוטן אלא בסמוך שהוא סמוך לפנים שאין מקום בכל מוצח החיצון סמוך ממנו: כל הניטל בפנים לינתן צחוך מאי ניהו אי נימא שירי הדם. דחטטאות הפנימיות ל"ל לרבי יוסי לשוייה צהו כללף: הא בזהיא דכיוצ בזה. דניתנין ציטוד שכנגד הפתח דכתיב ישפך אל יסוד מוצח העולה אשר פתח [א]: וסו כל הניטל צחוך לינתן בפנים מאי ניהו אי נימא גחלים של יוס הכיפורים. שמכניסין במחתה לפני ולפנים להקטיר צחן מלא חפניו קטרת סמים דקה דלףק הס ניטלין ממוצח החיצון כדכתיב מעל המוצח מלפני ה' מזב המערב ודרשינן ציומא (דף מה:) איזהו מוצח שמקמאו לפני ה' ואין כולו לפני ה' וזה מוצח החיצון ויהיב לו [א] זה רבי יוסי כללף וסימנא דלחן ניטל אלא ממקום שאין סמוך הימנו ולפנים [א] בזהיא דכיוצ בזה מלפני ה'. דהיינו לצד פנים: אלא כל הניטל בפנים לינתן צחוך שני בזיוי לבונה. הניטלין בשבת מן השלחן לינתן על מוצח החיצון ואשמעינן ר' יוסי שניתנין כנגד הפתח דגמרי משירים הפנימיים: והניטל צחוך לינתן בפנים גחלים דכל יוס. ^[א] הניטלין ממערכה שניה של קטורת לינתן על מוצח הפנימי ואשמעינן רבי יוסי דניטלין מכנגד הפתח דגמרי מגחלים של יוה"כ שקבע להן כנגד [א] הפתח לנטילתן והיינו סימנא דמנא תנא במסכת תמיד ^[א] למערכה שניה שהיא לנטילת גחלים ולהקטרם בזיוכן שמהא צקרן דרומית מערבית ומשוכה לצפון ארבע אמות שמהא מכוונת כנגד הפתח ומינה

בדרום חד סרי בעי למיתי [א] ואלא קסבר קדושת היכל ואולם הדא מילתא [א] היא שית בעי למיתי אלא לאו משום דקסבר כוליה מוצח בצפון קאי והני ארבע אמות אמה יסוד ואמה סובב ואמה מקום קרנות ואמה מקום רגלי הבהנים דכי מסגו לקמיה טפי תו ליכא פתח אמר רב אדא בר אהבה הא מני רבי יהודה היא [א] דתניא ר"י אומר מוצח ממוצע ועומד באמצע העזרה ושלישים ושתיים אמות היו לו עשר אמות כנגד פתחו של היכל אחת עשרה אמה מיכן ואחת עשרה אמה מיכן נמצא מוצח מכוון כנגד היכל [א] סוף סוף לרבי יהודה חד סרי בעי למיתי ואי [א] קסבר קדושת היכל ואולם הדא מילתא [א] היא שית בעי למיתי מי סברת הני ארבע אמות בהדי אמה יסוד ואמה סובב ארבע אמות בר מאמה יסוד ואמה סובב ונוקמה כרבי יוסי ובממוצע משום דרבי יהודה שמענא ליה ממוצע בהדיא ורב שרביא אמר הא מני רבי יוסי הגלילי היא דתניא^[א] רבי יוסי הגלילי אומר בתוך שנאמר וַתֵּת אֶת הַכִּיּוֹר בֵּין אֹהֶל מוֹעֵד [א] (ב) וגומר וַיָּאֵת [א] פשטין דלר' יוסי כוליה מוצח בצפון קאי: ומאי קסבר. שקבץ למשיכת המערכה מן הקרן ד' אמות קאי. ומשיכת ד' האמות לקרבה כנגד הפתח הוא בל: כ"ז אמום צעי למיסי. ולמשוך מקרן מערבית דרומית ולצפון וחוץ לאותן כ"ז אמות סידור [א] המערכה שהרי הפתח באמצע העזרה היה ועשרה אמות רוחבו וחמשה [א] בצפון וה' בדרום וכיוון שהמוצח בדרום נמצא שאין ממנו לפני הפתח אלא ה' אמות ^[א] צפוניות [א] שלו שכלה [א] כנגד אמצע הפתח נשארו לו מלבץ [אמרות] שלו כ"ז ואת כולן אמה כצ"ח למשוך המערכה מכנגד קרן יסוד המוצח הדרומי ולצפון קודם שהגיע לפתח: וא"נ קסבר קדושם היכל ואולם הדא הוא. ומשמגיע כנגד פתח האולם קרינן לפני ה' ופתח האולם עודף [א] לכל רוח על פתח ההיכל ה' אמות לכל דא שהיה רחבו כ' אמות כדמתן במסכת מדות [ט"ו אמותיו בדרום נמצאו מהן י"א [אמרות] מוזית דרומית של פתח ולדרום: ואי נמי קדושם היכל ואולם הדא היא שים מיימא צעי למימתי אלא. על כרחק לא משכחת לה שמהא משיכת ד' אמות הללו לקרב כנגד הפתח אלא נתן לך מדה בשיעור [א] שלא תמשכנה יותר מכאן שכל מה שאתה יכול לקרבה אלל קרן דרומית הוי מקרבה ובכך אתה מכוונה כנגד הפתח [א] וד' אמות הללו ע"כ הוא מושכה לצפון לפי שאין לו מקום לסדר עליהן וקסבר [א] כוליה בצפון קאי ואין ממנו לפני הפתח אלא חמשה דרומיות ^[א] ומהן אמה יסוד ואמה סובב ואמה מקום הקרן ואמה הילוך לכהניס המסדרין את המערכה ומקיפין צין קרן למערכה ואין לו מקום לסדר ולימךד שיסדר חוזה להן מיד כדי שמהא אמה מן המערכה כנגד הפתח כדי מסגי לצפון טפי מו ליכא פתח: אמר רב אדא בר אבהו. לעולם לא תידרוק מינה לרבי יוסי בצפון [א] קאי אלא (אימא) רבי יהודה היא דלמחר חז"ן בצפון וחז"ן בדרום, עשר אמות אמצעיות שלו היו כנגד פתחו של היכל וי"א אמות מוזית [א] היכל ולצפון וכנגדן לדרום נמצא מכוון כנגד רוחב חללו של היכל ועובי תכליו שההיכל חללו כ' אמה ועובי של [א] כותל ו' אמות והכי תנן לה במסכת מדות [פ"ד מ"ו]: סוף סוף. כדאקשינן לעיל: צר מאמה יסוד ואמה סובב. ומלמעלה בראש המוצח קחשיב ליה [א] ונמצא לפני הפתח שהרי נמשך ו' אמות ולא הוכירו ד' אמות אלו אלא לקרצן לפתח דצציר מהכי לאו כנגד הפתח הוא: ונוקמה כר' יוסי באמצע [א]. למה לך למשקלה מרבי יוסי דשמעת ליה דלמחר אין ניתנין אלא בסמוך שאין לפנים מכדי [א] להיסתר דוקיא דרבי זירא קא אחית דבעי למידק מיניה לרבי יוסי דכוליה מוצח בצפון קאי אימא [א] הכי לעולם קסבר חז"ן בדרום וחז"ן בצפון ומי סברת בזהי אמה יסוד כו'. ומשני עלמא אית ליה: ורב שרביא אמר. ד' אמות דקתני בזהי אמה יסוד ואמה סובב קאלמר ודוק מינה כדקאמרת דמוצח בצפון קאי ומיהו לרבי יוחנן לא תסייעיה מינה דנימא רבי יוסי בן חלפתא היא משום דשמעינן ליה דאיירי בנטיילין וניתנין צחוך וניתנין בפנים הא כולי לעלמא אית ליה: ורב שרביא אמר. ד' אמות דקתני בזהי אמה יסוד ואמה סובב קאלמר ודוק מינה כדקאמרת דמוצח בצפון קאי שמעת ליה דלמחר לא תוקמה דללמא כרבי יהודה ס"ל [א]: מסוך שנאמר. בכיור צין אהל מועד וצין המוצח וכתוב אחד אומר [א]

מסורת הש"ס

(א) ת"כ אחר פ"ג הל' ד, ז, תרי יומא פ"ב ה"ה ירושל, יומא פ"ה ה"ו, ט, [נפיל ד"ו, וט"ן], (א) יומא טו. ת"כ ויקרא נדבה פ"ו ה"א, (ד) ת"כ שם פרש"י ד היר"ד, (ס) יומא מהו., (ז) דף כט.

הגהות הב"ח

(א) בנ' את הכיור צין אהל מועד וגו' וכתוב אחד אומר ואת מוצח העולה: (ב) רש"י ד"ה צין אמות וכו' נמצא שאין ממנו לפני הפתח אלא ה' אמות דרומיות שלו כל"ל. ועל חיתת ממנו. כ"כ ר"ל ממוצח. ועל חיתת שלו. כ"כ ר"ל של מוצח: (ג) ד"ה וא"נ וכו' חמשה דרומיות. כ"כ ר"ל של מוצח:

שינויי נוסחאות

[א] ל"ל לפניס הימנו (כ"י:ם): [ב] ל"ל מלפני ה' ומינת ורגי נמקן (ש"ס): [ג] ל"ל וא"נ (ש"ס) וביה בורש"י: [ד] חיתת מילתא נמקן (ש"ס) וביה בורש"י ומיעיד די (ש"ס): [ה] ל"ל היכל ובהלוי (ש"ס) וביה בירושא דס (ש"ס): [ו] ל"ל ביק אהל מועד וביין המזבח ויכול יתגנו בין האולם למזבח ת"ל ואת מזבח העולה שם פתח [משכבן] אהל מועד (כ"י:ם): [ז] ל"ל את (ש"ס), ויכלר בגליון דל"ל קלח דשמות (ג, ז) ורש"י העומק פסוק כט: [ח] ככתה"י פתח פתח אהל מועד: [ט] ל"ל קל (כתה"י): [י] ל"ל לפנים (ש"ס): [יא] ל"ל מקום כנגד (ש"ס): [יב] ככתה"י יסוד: [יג] ל"ל חמט: [יד] בנב' הכ"ת אימא דל"ל דרומיות, והוא חמט. וגו' ביוק דל"ס בלשון הכ"ת ו"ל צפוניות וללפניו. וכוונת הכ"ס לפסוקי מוט' ד' וניהי דשס אימא שאין ממנו לפניי אמות צפוניות, וזה הגיה דל"ל כנגד הפתח. שו"ר בנב' הכ"ת דפורי דמשמע להדיא כמ"ס [בן] שחרי כלה (ש"ס): [בן] עודף על דרום פתח ההיכל כו' (כ"י:ם): [ז] ל"ל פתח ההיכל (ש"ס): [ח] ככתה"י רשיעור. כש"ס לשיעור: [ט] ככ"ס נוסף שאם תרחיקנה יותר תסלקנה מכנגד הפתח: [ב] דקסבר כולי' מוצח בצפון קאי ואין מכונו כנגד הפתח אלא חמש אמות דרומיות ומהאריבע אמות אחת ליסוד ואחת לסובב ואחת למקום הקרנות ואחת להילוך רגלי הבהנים מסדרי המערכה ומקיפין צין הקרן למערכה ואין לו שום מקום כנגד הפתח אלא אמה אחת ולימךד שעל אותה אמה יתחיל המערכה שהיא משובה מן הקרן ד' אמות ולא תרחיק מן הקרן יותר כדי מסגי ליה לצפון טפי תו ליכא פתח (כ"י:ם וכע"ז בבי"י ובש"ס): [א] ל"ל דמזבח בצפון (ש"ס): [בב] מוזית פתח ההיכל (רש"י): [בג] של כל כותל (ש"ס): [בד] לזה אבל מן היסוד שש אמות הוא נמשך ומצא לפני הפתח, ולא הוכירו כו' כל"ל והשאר נמקן (שסכ"י): [בח] ל"ל ובממוצע (שסכ"י): [בז] מבדי לאפוקי מרוקיא (ש"ס): [בזצ"ק] מבדי לסתור דוקיא: [בז] ככתה"י אוקמא כו' יוסי ואימא הכי לעולם קסבר ר' יוסי חציו וכו': [בח] אבל לר' יוסי בן חלפתא דילמא כרבי יהודה ס"ל כו' והשאר ליתא (כ"י:ם): [בב] ככתה"י נוסף וההוא דחמדי דלא כו' יוסי: [ל] ככתה"י אומר ואת. [ובש"ס] אומר את. ועי' אות ז' ו"צ: [א] ל"ל אליעזר (כ"י:ם): [לב] ל"ל תניא נכסרים (שסכ"י): [לג] בשמכ"י נוסף דבריר ר"מ: